

การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล
(Digital Professional Learning Community: DPLC)
เพื่อการจัดการศึกษายุค Digital Transformation

วันที่รับบทความ: 8 เมษายน 2567
วันแก้ไขบทความ: 4 กรกฎาคม 2567
วันตอบรับบทความ: 28 กรกฎาคม 2567

วรพล ศรีเทพ¹

ภาณุวัฒน์ จรุงสุนทองกิจ²

ปิยะวัฒน์ รักราวี³

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้นำเสนอแนวคิดและกระบวนการในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) เพื่อการจัดการศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล โดยใช้กระบวนการ TEAM-CEB ซึ่งเน้นการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กระบวนการ TEAM-CEB ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสำรวจและค้นหา การลงมือปฏิบัติ การกำกับติดตาม การร่วมมือกับเครือข่าย การประเมินผลและสะท้อนผล และการกำหนดมาตรฐาน และ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ดิจิทัล การจัดการเรียนการสอนดิจิทัล การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ดิจิทัล ชุมชนการเรียนรู้ดิจิทัล การวัดและประเมินผลดิจิทัล กระบวนการนี้เริ่มต้นจากการสร้างความร่วมมือและเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาดิจิทัล จากนั้นร่วมกันค้นหาคำถามและความท้าทายใหม่ ๆ ลงมือปฏิบัติและออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ และในที่สุดกำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ซึ่งกระบวนการนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทฤษฎีชุมชนแห่งการปฏิบัติ การนำกระบวนการ TEAM-CEB ไปใช้จะช่วยในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัลที่เข้มแข็งและยั่งยืน รองรับการจัดการศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ บทความนี้ยังมีการเสนอแนะในการประยุกต์ใช้กระบวนการ TEAM-CEB เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร และชุมชนในการพัฒนาการศึกษา รวมถึงแนวทางในการประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล; กระบวนการ TEAM-CEB; ยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

ประเภท: บทความวิชาการ

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐๒ (บ้านเกาะเต่า) 249 ต.ในเตา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง 92130

ผู้รับผิดชอบบทความ worapol.sri@hotmail.com

² ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านนาเกลือ หมู่ที่ 2-3 ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง 92110

³ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลำช้าง 165 ม.1 ต.บ้านลำช้าง ต.เขาไพร อ.รัชภา จ.ตรัง 92160

Creating a Digital Professional Learning Community for Educational Management in the Era of Digital Transformation

Received: 8 April 2024

Revised: 4 July 2024

Accepted: 28 July 2024

Worapol Srithep¹

Panawat Jaroonsanongkit²

Piyawat Rakrawee³

Abstract

This academic article presents the concept and process of creating a Digital Professional Learning Community (DPLC) to manage education in the era of digital transformation using the TEAM-CEB process. This process emphasizes efficient collaboration, continuous learning and development, and the involvement of all relevant stakeholders. The TEAM-CEB process consists of seven main steps: establishing shared goals and vision, exploring and discovering, taking action, monitoring and following up, collaborating with networks, evaluating outcomes, and setting standards. It also includes five components: designing digital learning content, managing digital instruction, creating digital learning experiences, fostering a digital learning community, and digital measurement and evaluation. The process begins with building collaboration and sharing goals for digital education development, followed by jointly discovering new knowledge and resources, taking action and designing educational innovations, continuously monitoring and evaluating, collaborating with other agencies and finally setting the best standards and practices. This process aligns with participatory learning theory and the theory of communities of practice. Implementing the TEAM-CEB process will help build a strong and sustainable digital professional learning community, effectively supporting education management in the era of digital transformation. Additionally, this article suggests applying the TEAM-CEB process to enhance cooperation among teachers, administrators, and the community in educational development, as well as guidelines for continuous evaluation and improvement of the process to adapt to changing contexts.

Keywords: Digital Professional Learning Community; TEAM-CEB Process; Digital Transformation

Type of Article: Academic Article

¹ Director of Thairath Wittaya School 102 (Ban Koh Tao) 249 Nai Tao Subdistrict, Huai Yot District, Trang Province, 92130
Corresponding author Email: worapol.sri@hotmail.com

² Director of Ban Naklua School Moo 2-3, Na Kluea Subdistrict, Kantang District, Trang Province, 92110

³ Director of Ban Lam Chang School 165 Moo 1, Ban Lam Chang Subdistrict, Khao Phrai Subdistrict, Ratsada District, Trang Province, 92160

บทนำ

ในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามาแทนที่วิธีการสอนแบบดั้งเดิม รวมถึงความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนไป ทำให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม ความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ยังนำมาซึ่งปัญหาที่ซับซ้อนหลายด้าน เช่น การขาดแคลนครูที่มีความรู้และทักษะที่ทันสมัย การไม่มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง และความไม่สมดุลระหว่างทักษะที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เน้นการปฏิรูประบบการศึกษาโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการแบ่งปันความรู้อย่างต่อเนื่อง (สุวิมล สพฤกษ์ศรี, 2561) กระบวนการ PLC มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายของผู้เรียนร่วมกันที่ไม่เพียงแต่แบ่งปันความรู้และทักษะกันเอง แต่ยังรวมถึงการสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาการสอนและการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การออกแบบสถานการณ์การเรียนรู้ที่ใช้บริบทสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนคุ้นเคยและรู้จัก เช่น สภาพของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับชีวิตจริงได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) นับเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะวิชาชีพในหมู่ครู ผู้บริหาร นักวิชาการ และนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและแบ่งปันความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการสอนและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้ความสัมพันธ์ที่เน้นกลยุทธิ์มิตร การทำงานร่วมกันอย่างมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม PLC ช่วยให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสร่วมมือและสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและสังคมในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารการศึกษาในยุคนี้ต้องการผู้บริหารที่มีความเข้าใจและสามารถนำหลักการของ PLC ไปใช้ในการจัดการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการที่ดีจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การสร้างความรู้ใหม่ และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (มยุรี เจริญศิริ, 2563) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการและการเรียนรู้ในโรงเรียน

ในยุคของ Digital Transformation การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) นับเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ทันต่อความต้องการและความท้าทายของยุคสมัย การมี PLC ที่เข้มแข็งช่วยให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ และพัฒนาวิธีการสอนที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร วิธีการสอน และกระบวนการเรียนรู้ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานใน

อนาคต โดยในยุคต่อไปการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพจะปรับเปลี่ยนเป็นยุคดิจิทัล ซึ่งจะเกิดเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (Digital Professional Learning Community: DPLC) ซึ่งการสร้าง DPLC ในยุค Digital Transformation จะเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถผลิตบุคลากรที่มีความสามารถ และพร้อมที่จะเติบโตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อน

ดังนั้น การที่โรงเรียนและผู้บริหารให้ความสำคัญและนำ DPLC มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเท่านั้น แต่ยังช่วยให้โรงเรียนสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างมีประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายของยุคสมัย ทำให้การศึกษาในไทยก้าวหน้าและพัฒนาไปสู่คุณภาพที่ยั่งยืนได้ ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาข้อมูลกระบวนการดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (Digital Professional Learning Community: DPLC) เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ยุค Digital Transformation สู่การพัฒนาสถานศึกษาในยุคใหม่ที่มีประสิทธิภาพ

ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC)

แนวคิดชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (Digital Professional Learning Community: DPLC) เกิดจากการรวมเอาหลักการของชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัลที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคดิจิทัลและการเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบสำคัญของ DPLC ได้แก่ การสื่อสารและการร่วมมือผ่านเทคโนโลยี การเรียนรู้แบบยืดหยุ่น การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการประเมินและปรับปรุงต่อเนื่อง การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้โอกาสในการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ช่วยให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นในการจัดการเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ การส่งเสริมทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสอนเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่ทันสมัย และการใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การพัฒนา DPLC เริ่มจากการสร้างเครือข่ายของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สนใจในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล การนำไปใช้สามารถทำได้โดยการจัดตั้งกลุ่มในแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Google Classroom หรือ Microsoft Teams รูปแบบทฤษฎี DPLC เน้นการใช้เทคโนโลยีในการเชื่อมโยงและสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบออนไลน์ วัตถุประสงค์ของ DPLC คือการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีทักษะที่ทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล การส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน และการสร้างเครือข่ายการสนับสนุนเพื่อให้สมาชิกสามารถสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาการสอน (Olivier & Hove, 2021; UNESCO, 2020)

ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (Digital Professional Learning Community: DPLC) หมายถึง ชุมชนออนไลน์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ และพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน (ปิ่นผ้น จ่าปากกุล, 2565) โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญ

ความหมายของชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (Digital Professional Learning Community: DPLC) (Patton & Parker, 2017) ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ชุมชนออนไลน์ (Online Community) หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่มีวัตถุประสงค์และความสนใจร่วมกัน ซึ่งทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัล
2. การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนข้อมูลภายในชุมชน
3. วิชาชีพ (Profession) หมายถึง อาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่ง DPLC มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพของสมาชิกในวิชาชีพดังกล่าว
4. ดิจิทัล (Digital) หมายถึง การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ผ่านโลกออนไลน์

สรุป DPLC เป็นการรวมตัวของครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างนวัตกรรม และพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล

ลักษณะสำคัญของชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC)

การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพในยุคของ Digital Transformation นับเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ทันต่อความต้องการและความท้าทายของยุคสมัย การมี PLC ที่เข้มแข็งช่วยให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ และพัฒนาวิธีการสอนที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร วิธีการสอน และกระบวนการเรียนรู้ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต การสร้าง PLC ในยุค Digital Transformation จึงเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถผลิตบุคลากรที่มีความสามารถ และพร้อมที่จะเติบโตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อน (บุญชู ณะอ้าว, 2562)

ลักษณะสำคัญของ DPLC ประกอบด้วยหลายด้านที่เสริมสร้างการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้ต่อเนื่อง (Greenhow, Galvin & Olia, 2022) Digital Professional Learning Communities (DPLCs) ใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างเว็บไซต์ แอปพลิเคชันและโซเชียลมีเดียเพื่อสร้างการเชื่อมต่อและการสื่อสารที่ไม่จำกัดพื้นที่ สนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านการทำงานกลุ่มและแบ่งปันความรู้ ซึ่งเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการสอน โปรแกรมเหล่านี้ยังเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับสมาชิกทุกวัย ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับปรุงวิธีการสอนและการบริหารจัดการให้มี

ประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันและการแบ่งปันอย่างเปิดเผย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างนวัตกรรมและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ท้ายที่สุด DPLC มีกระบวนการประเมินเพื่อติดตามและปรับปรุงโปรแกรมการเรียนรู้ตามความต้องการและการเปลี่ยนแปลง ช่วยให้บุคลากรทางการศึกษาพัฒนาต่อเนื่องและมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นในยุคดิจิทัล

สรุป ลักษณะสำคัญของ DPLC ที่รวมถึงการเชื่อมต่อดิจิทัล การเรียนรู้แบบร่วมมือ การพัฒนาทักษะดิจิทัล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การปรับปรุงคุณภาพการสอนและการบริหาร การสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันและการประเมินอย่างต่อเนื่อง เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถนำเสนอการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของยุคดิจิทัลได้ การมี DPLC ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถพัฒนาและแลกเปลี่ยนความรู้ นวัตกรรม และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายและสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียน ในที่สุดการดำเนินการตามแนวทาง DPLC อย่างมีสติและเป็นระบบจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนและตอบสนองได้ดีต่อความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจในอนาคต

การจัดการศึกษาในยุค (Digital Transformation)

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในวงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารและการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในยุคของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ กลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานที่สำเร็จในสังคม การศึกษาไทยยุค 4.0 ตอบโจทย์นี้ด้วยการมุ่งหวังให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างระบบฐานข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจและการจัดการความรู้ในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา การนำเทคโนโลยีมาช่วยทำให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้แบบมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของยุคสมัย และเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเข้าสู่สังคมแห่งอนาคตที่ไร้พรมแดน (กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน, 2564) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีที่จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษาให้เติบโตและรองรับการเข้าสู่สังคมโลกในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การบริหารสถานศึกษาในยุค Digital Transformation ทำให้ผู้บริหารต้องมีการปรับตัวและพัฒนาทักษะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง การนำเอา Cloud Computing, Mobility Devices, Social Network และ Internet of Things (IoT) มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แต่ยังเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถขยายการเรียนการสอน และการจัดการความรู้ออกไปนอกพื้นที่ทางกายภาพ การบริหารงานตามกระบวนการ PDCA ที่เน้นการศึกษา กระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในสี่ด้านหลัก ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนอย่างมีอาชีพ การจัดการกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้มีอาชีพและ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและสร้างนักเรียนที่มีความพร้อมในทักษะดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับโลกอนาคต และนันทิดา ปฏิวรณ และคณะ (2564) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาผ่านกระบวนการวงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ชี้ให้เห็นว่าการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบและการปรับปรุงเป็นลูปวงจรที่ไม่สิ้นสุด ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารพัฒนาความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การสะท้อนผลจากการอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารได้รับทักษะการเข้าถึง (Access) และการประยุกต์ใช้ (Create) ทักษะดิจิทัลในการทำงาน การปรับตัวและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2562) จึงเป็นกุญแจสำคัญในการบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ผู้บริหารต้องอาศัยทั้งความเข้าใจและการปฏิบัติตามหลักการที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเพื่อนำพาสถานศึกษาและนักเรียนเข้าสู่อนาคตอย่างมั่นคง

การจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation เป็นการตอบสนองที่จำเป็นต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วและมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสังคมและโลกการศึกษา การปรับตัวและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่คุณได้ระบุนมา เป็นส่วนสำคัญที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัย และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้และทำงานในโลกที่มีเทคโนโลยีเป็นศูนย์กลาง

ลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) มีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1. การปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

1.1 บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุม ทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ

1.2 ทักษะดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อ สอนทักษะดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนรู้และชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

2. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1 พัฒนาทักษะดิจิทัล การฝึกอบรมครูและบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์และนำเสนอเนื้อหาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) การสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนับสนุนกันและกันในด้านการใช้เทคโนโลยีในการสอน

3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

3.1 อุปกรณ์และเครือข่าย การจัดหาอุปกรณ์ดิจิทัลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการสนับสนุนการเรียนการสอนและการเรียนรู้แบบออนไลน์

3.2 แพลตฟอร์มการเรียนรู้ พัฒนาและใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นและสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่

4. การบริหารจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงดิจิทัล

4.1 จัดการข้อมูล การจัดเก็บและบริหารจัดการข้อมูลดิจิทัลอย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้และปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษา

สรุป การปรับตัวและการพัฒนาตามประเด็นที่ระบุมาเหล่านี้ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนที่ตอบสนองได้ดีต่อความต้องการและความท้าทายในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและความพร้อมในการเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมดิจิทัลและตลาดแรงงานในอนาคต

รูปแบบการจัดการศึกษาในยุค (Digital Transformation)

การจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation เป็นการนำเสนอโอกาสใหม่ ๆ และท้าทายในการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนและการเรียนรู้ รูปแบบต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึง อย่างการเรียนรู้ออนไลน์ การศึกษาแบบไร้พรมแดน การเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล การเรียนรู้แบบปรับตัว และการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา ล้วนแล้วแต่เป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการจัดการศึกษามีความยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ และเข้าถึงได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ออนไลน์และการใช้สื่อดิจิทัลที่เปิดโอกาสให้นักเรียนจากทุกพื้นที่สามารถเข้าถึงความรู้คุณภาพสูงได้ไม่จำกัด การศึกษาแบบไร้พรมแดนยังช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ภายในห้องเรียนแบบดั้งเดิม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ ดังนี้

1. การเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning) ในยุค Digital Transformation ได้กลายเป็นหนึ่งในปรากฏการณ์สำคัญที่เปลี่ยนแปลงวิธีการศึกษาและการเรียนรู้ ด้วยการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการเสนอคอร์สเรียนและวิดีโอบรรยาย ทำให้การเรียนรู้สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้นและมีความยืดหยุ่นสูง ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนการสอนจากที่ใดก็ได้และในเวลาใดก็ได้ โดยไม่ต้องผูกติดกับสถานที่และเวลาเฉพาะ ซึ่งสนับสนุนให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างอิสระและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถควบคุมและปรับแต่งการเรียนรู้ของตนเองได้ตามความต้องการและความสะดวก การเรียนรู้ออนไลน์จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเปิดประตูสู่โอกาสทางการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัดในยุคดิจิทัลนี้

2. การศึกษาแบบไร้พรมแดน (Borderless Education) ในยุค Digital Transformation ได้ไร้ขีดจำกัดด้านพื้นที่และโครงสร้างของการศึกษาด้วยการขจัดข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลาออกไป สิ่งนี้ไม่เพียงแต่ทำให้การเรียนรู้เป็นไปได้จากทุกที่ทุกเวลาเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนจากทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงคอร์สเรียนและทรัพยากรการเรียนรู้จากสถาบันชั้นนำทั่วโลกได้ การเรียนรู้แบบนี้ไม่เพียงส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและความรู้ระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับเนื้อหาการ

เรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง การศึกษาแบบไร้พรมแดนจึงเป็นหนึ่งในลักษณะเด่นของการศึกษาในยุคดิจิทัลที่ช่วยเสริมสร้างความเท่าเทียมและเข้าถึงการศึกษาคุณภาพสำหรับทุกคนอย่างแท้จริง

3. การเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Media Learning) ในยุค Digital Transformation เป็นการปฏิวัติวิธีการเรียนการสอนด้วยการใช้วิดีโอ เกมและแอปพลิเคชันเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์และน่าสนใจ การนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมและเข้าถึงได้ง่าย โดยสามารถปรับเนื้อหาและรูปแบบการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียนได้อย่างยืดหยุ่น การใช้สื่อดิจิทัลในการเรียนการสอนยังเพิ่มแรงจูงใจให้กับผู้เรียนผ่านการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานและการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและความรู้ได้ตามเป้าหมายในยุคดิจิทัล

4. การเรียนรู้แบบปรับตัว (Adaptive Learning) การเรียนรู้แบบปรับตัวในยุค Digital Transformation เป็นกระบวนการที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างเฉพาะเจาะจง โดยมุ่งเน้นที่การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นส่วนตัว ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้ระบบและอัลกอริทึมขั้นสูงช่วยในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการเรียนรู้และปรับเนื้อหาการเรียนรู้ได้โดยอัตโนมัติ เพื่อตอบสนองต่อความเข้าใจและความท้าทายของผู้เรียน นอกจากนี้ยังช่วยลดช่องว่างทางการศึกษาโดยการเสนอวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน การเรียนรู้แบบปรับตัวจึงเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะและความรู้อย่างเต็มศักยภาพสำหรับทุกคนในยุคดิจิทัล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา (Educational Data Analytics) ในยุค Digital Transformation เป็นกระบวนการที่ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่และเทคนิคการวิเคราะห์ขั้นสูงเพื่อติดตาม ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การใช้งานข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถตรวจจับแนวโน้มการเรียนรู้ ความต้องการพิเศษและพื้นที่ที่ต้องการการพัฒนาของนักเรียนแต่ละคนได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถออกแบบและปรับแต่งหลักสูตรและวิธีการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการเหล่านี้ได้อย่างเฉพาะเจาะจง โดยรวมแล้วการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเปิดโอกาสให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับนักเรียนทุกคน ตอบสนองต่อความต้องการของยุคสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมด้วยดิจิทัล (Digital Participatory Education) ในยุค Digital Transformation เป็นแนวทางการศึกษาที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของทุกฝ่ายในกระบวนการศึกษา รวมถึงผู้เรียน ครู และชุมชน โดยการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ และเครื่องมือดิจิทัลอื่น ๆ ช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานกลุ่ม การสร้างเนื้อหา และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการศึกษาเท่านั้น แต่ยังช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะสำคัญที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่

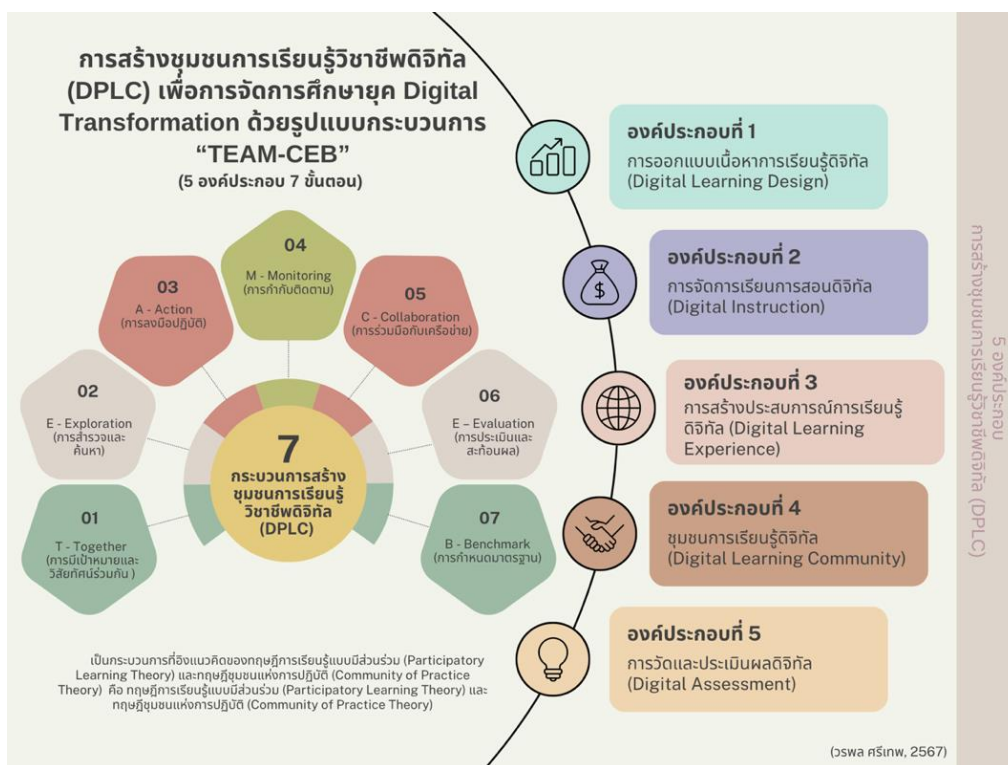

สรุป การจัดการศึกษาในยุคนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่เป็นส่วนตัว มีปฏิสัมพันธ์ และสามารถเข้าถึงได้ง่าย นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับยุคสมัยใหม่ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมด้วยดิจิทัล (Digital Participatory Education) ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) ที่จะส่งเสริมการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในยุค Digital Transformation อย่างกลมกลืน

การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) เพื่อการจัดการศึกษายุค Digital Transformation

การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) เพื่อการจัดการศึกษายุค Digital Transformation ในกระบวนการที่ผู้เขียนนำเสนอ เป็นกระบวนการที่อิงแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning Theory) และทฤษฎีชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Community of Practice Theory) คือ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning Theory) และทฤษฎีชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Community of Practice Theory) ได้แก่ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning Theory) กระบวนการ TEAMCEB เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในขั้นตอน Collaboration การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสร่วมกันคิดและแก้ไขปัญหา และ 2) ทฤษฎีชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Community of Practice Theory) กระบวนการนี้มุ่งหวังให้เกิดการสร้างและพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ที่มีความสนใจและเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาดิจิทัล

สรุป กระบวนการในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล ไม่เพียงแต่สะท้อนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชนแห่งการปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังสร้างพื้นที่สำหรับการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย การลงมือปฏิบัติจริง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษายุคดิจิทัลไปสู่การเป็นระบบการศึกษาที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ จึงได้เป็นการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) เพื่อการจัดการศึกษายุค Digital Transformation ด้วยรูปแบบกระบวนการ “TEAM-CEB” (5 องค์ประกอบ 7 ขั้นตอน) ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 รูปแบบกระบวนการ “TEAM-CEB” (5 องค์ประกอบ 7 ขั้นตอน)

ที่มา วรพล ศรีเทพ (2567)

1. องค์ประกอบสำคัญในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC)

การจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการปรับตัวเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนและการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐาน สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ การใช้กระบวนการ DPLC (Digital Pedagogy Learning Cycle) ในการจัดการศึกษาดิจิทัล เป็นการยกระดับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทปัจจุบัน โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1.1 การออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Design) การออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เช่น คอร์สออนไลน์ แอปพลิเคชัน และเกม เป็นต้น

1.2 การจัดการเรียนการสอนดิจิทัล (Digital Instruction) การใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ดิจิทัล โดยเฉพาะการสอนแบบร่วมมือออนไลน์และการสอนแบบปรับตัว นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ยังเป็นส่วนสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การสอนแบบร่วมมือออนไลน์ที่เน้นการทำงานเป็นทีม และการสอนแบบปรับตัวตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

1.3 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Experience) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล สามารถส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม และการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่มีความหมายและตอบสนองความต้องการของพวกเขา

1.4 ชุมชนการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Community) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสาร ช่วยในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ที่ข้ามพรมแดนระหว่างสถาบัน และส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือและการแบ่งปันความรู้

1.5 การวัดและประเมินผลดิจิทัล (Digital Assessment) การใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เช่น การสอบออนไลน์ การประเมินผลงานดิจิทัล และการนำเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่มาใช้ในการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาดิจิทัล

การรวมองค์ประกอบเหล่านี้ในกระบวนการจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation ช่วยที่สามารถครอบคลุมทุกขั้นตอนของวงจรการเรียนรู้ดิจิทัล ตั้งแต่การออกแบบ การจัดการเรียนการสอน ประสบการณ์การเรียนรู้ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างมีนัยสำคัญ

2. กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC)

การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) สำหรับการจัดการศึกษายุค Digital Transformation ผ่านกระบวนการ TEAM-CEB นั้นเป็นการผสมผสานการทำงานร่วมกันของทีม การสำรวจ การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล และการกำหนดมาตรฐานใหม่เพื่อพัฒนาการศึกษา อธิบายได้ ดังนี้

2.1 T - Together (มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน)

ในยุคของ Digital Transformation ที่เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในทุกมิติของชีวิตและการทำงาน การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) กลายเป็นกระบวนการที่ไม่สามารถมองข้ามได้สำหรับการจัดการศึกษาในยุคนี้ โดยหัวใจสำคัญของการสร้างชุมชนนี้คือความร่วมมือร่วมใจ (Together) ซึ่งเน้นการสร้างความร่วมมือและความร่วมใจในกลุ่มผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันคือการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการในยุคดิจิทัล อีกทั้งยังส่งเสริมการสร้างเครือข่ายที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวและเติบโตไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ดังนั้น ความร่วมมือร่วมใจในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัลจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้การจัดการศึกษายุค Digital Transformation บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

2.2 E - Exploration (สำรวจและค้นหา)

เป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) ซึ่งเป็นกระดูกสันหลังของการจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าและสำรวจ

เทคโนโลยีใหม่ ๆ ทรัพยากรการเรียนรู้ และวิธีการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ดิจิทัล โดยการสำรวจนี้ไม่เพียงแต่เน้นที่การค้นหาเครื่องมือและวิธีการใหม่ ๆ แต่ยังรวมถึงการเปิดกว้างและยินดียอมรับความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอน นักเรียน ผู้บริหาร และผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถนำเสนอแนวทางและนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองและเติมเต็มความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทำให้กระบวนการนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต้องการความร่วมมือและการสื่อสารที่ดีระหว่างทุกฝ่าย เพื่อให้สามารถสร้างพื้นที่ที่ทุกความคิดสามารถถูกแบ่งปันและถูกพิจารณาอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังช่วยให้สามารถประเมินประโยชน์และข้อจำกัดของแต่ละเทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่เสนอมาได้อย่างชัดเจน การสำรวจและค้นหาในลักษณะนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องในอนาคตด้วยการค้นคว้าและสำรวจเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทรัพยากร และวิธีการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ดิจิทัล ขั้นตอนนี้นับว่าการเปิดกว้างสำหรับนวัตกรรมและรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.3 A - Action (ลงมือปฏิบัติ)

ขั้นตอน Action ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) สำหรับการจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation เป็นขั้นตอนสำคัญที่เปลี่ยนแปลงความคิดและทรัพยากรที่ได้จากการสำรวจมาเป็นการปฏิบัติจริง ซึ่งต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ค้นพบมาสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ที่เข้าถึงง่ายและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนแต่ละคน การสร้างเนื้อหาดิจิทัลที่มีปฏิสัมพันธ์สูง หรือการออกแบบโปรแกรมเพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับยุคสมัยใหม่ การลงมือปฏิบัติไม่เพียงแต่ต้องการการทำงานอย่างมีวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นเท่านั้น

2.4 M - Monitoring (การกำกับติดตาม)

ในกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) สำหรับการจัดการศึกษาในยุค Digital Transformation ขั้นตอนของการกำกับติดตาม (Monitoring) มีความสำคัญยิ่งในการประเมินประสิทธิภาพของโครงการหรือนวัตกรรมที่ได้ถูกพัฒนาและนำมาใช้งาน ขั้นตอนนี้ช่วยให้สามารถระบุได้ถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ในกระบวนการเรียนรู้ดิจิทัล พร้อมทั้งชี้แจงถึงพื้นที่ที่ต้องการการปรับปรุงหรือการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้การใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมนั้น ๆ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและกระบวนการการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลไม่เพียงแต่ช่วยให้เห็นภาพรวมของการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่ได้ แต่ยังรวมถึงการเปิดโอกาสให้มีการแก้ไขและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการรักษาความเกี่ยวข้องและความสำเร็จของการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล

2.5 C - Collaboration (การร่วมมือกับเครือข่าย)

ในกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) สำหรับการจัดการศึกษายุค Digital Transformation การร่วมมือ (Collaboration) กับหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษาอื่น อุตสาหกรรม และชุมชน เป็นส่วนสำคัญที่ไม่สามารถมองข้ามได้ การทำงานร่วมมือนี้ ไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างเครือข่ายของการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพ ทำให้สามารถเข้าถึงทรัพยากร นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ การร่วมมือแบบนี้ยังเป็นการสร้างโอกาสในการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ และส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนและผู้เรียนในทุกระดับ ให้สามารถประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การร่วมมือระหว่างหน่วยงานเหล่านี้จึงไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการเรียนรู้ดิจิทัลเท่านั้น

2.6 E – Evaluation (การประเมินและสะท้อนผล)

ในกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) สำหรับการจัดการศึกษายุค Digital Transformation ขั้นตอน Evaluation หรือการประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ไม่ได้มีเพียงเป้าหมายในการวัดผลลัพธ์ของการดำเนินงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสะท้อนกลับเพื่อค้นหาบทเรียนและกำหนดแนวทางสำหรับการพัฒนาต่อไปด้วย การประเมินผลทำให้เห็นถึงความสำเร็จ จุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาสในการปรับปรุงกระบวนการและผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันในชุมชน (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561) นอกจากนี้ ยังช่วยให้สามารถกำหนดเป้าหมายใหม่ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลในยุคดิจิทัลยังต้องการการใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและลึกซึ้ง เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถตอบสนองและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.7 B - Benchmark (การกำหนดมาตรฐาน)

การกำหนดมาตรฐานในกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) สำหรับการจัดการศึกษายุค Digital Transformation ผ่านขั้นตอน Benchmark เป็นกระบวนการที่สำคัญซึ่งเน้นย้ำการกำหนดค่ามาตรฐานและการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดจากประสบการณ์และผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานภายในชุมชน ขั้นตอนนี้ช่วยให้สามารถสะท้อนและประเมินคุณภาพของการดำเนินงานและผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา

การสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) ได้ผลลัพธ์ที่สำคัญสามประการ ประการแรกคือการพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการอบรมและพัฒนาทักษะของครูและบุคลากรทางการศึกษา โมดูลเหล่านี้ออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอน ประการที่สองคือการสร้างและรวบรวมเครื่องมือและทรัพยากรการเรียนรู้ที่สามารถใช้ในการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เครื่องมือและทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีคุณภาพ ประการที่สามคือการรวบรวมแนวปฏิบัติที่ดี

ที่สุดจากประสบการณ์ของสมาชิกในชุมชน แนวปฏิบัติเหล่านี้เกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้ได้วิธีการสอนและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

การนำองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จาก DPLC ไปใช้ประโยชน์สามารถทำได้หลายวิธี ประการแรกคือการประยุกต์ใช้ในห้องเรียน ครูสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้จาก DPLC ไปใช้ในการสอนในห้องเรียน ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนมากขึ้น ประการที่สองคือการพัฒนาหลักสูตร การใช้องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายและมีประโยชน์มากขึ้น ประการที่สามคือการสร้างเครือข่ายการสนับสนุน การใช้องค์ความรู้และทักษะในการสร้างเครือข่ายการสนับสนุนจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้เป็นการนำแนวคิด DPLC ไปประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

โดยรวมแล้ว กระบวนการ TEAM-CEB ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) เน้นการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้และพัฒนาต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษายุค Digital Transformation ได้อย่างยั่งยืนและเข้มแข็ง

บทสรุป

การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) เป็นกลยุทธ์สำคัญในการจัดการศึกษายุค Digital Transformation อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนได้จึงนำเสนอกระบวนการ TEAM-CEB ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพดิจิทัล (DPLC) ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญหลายประการที่ช่วยให้การจัดการศึกษายุค Digital Transformation ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การมีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสำรวจและค้นหา การลงมือปฏิบัติ การกำกับติดตาม การร่วมมือกับเครือข่าย การประเมินผล และการกำหนดมาตรฐาน และ 5 องค์ประกอบ คือ การออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Design) การจัดการเรียนการสอนดิจิทัล (Digital Instruction) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Experience) ชุมชนการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Community) การวัดและประเมินผลดิจิทัล (Digital Assessment) โดยเน้นการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความร่วมมือและความร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการสำรวจ การลงมือปฏิบัติ การติดตาม และการประเมินผล เป็นกลไกหลักที่ช่วยให้การพัฒนานวัตกรรมและการปรับปรุงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายไม่เพียงส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ทุกคนได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างและพัฒนากระบวนการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของยุคสมัย ด้วยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล กระบวนการนี้ช่วยสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งสำหรับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น มีปฏิสัมพันธ์ และตอบสนองได้อย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาดิจิทัลเพื่อพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565). http://www.en.moe.go.th/upload/mod_news/pdf/2767.pdf
- กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน. (2564). การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.
- นันทิดา ปฏิวรณ และคณะ. (2564). รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(5), 1927-1939.
- บุญชู ณะอิว. (2562). การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพครูในยุคดิจิทัล. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(2), 1-22.
- ปิ่นนัตต์ จำปากุล. (2565). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: วิถีแห่งการพัฒนาครูยุคดิจิทัล. *วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 2(2), 57-73.
- มยุรี เจริญศิริ. (2563). การพัฒนารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของ ครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *ดุชนิพนธ์การศึกษาดุชนิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). *คู่มือพลเมืองดิจิทัล*. สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวิมล สพฤกษ์ศรี. (2561). ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพโดยผสมผสานเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐานที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุชนิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร*
- Greenhow, C., Galvin, S., &Olia, E. (2022). The affordances of social media for teacher professional learning community development: A systematic review. *Educational Technology Research and Development*, 1-26.
- Olivier, D. F., & Hove, G. (2021). Digital professional learning communities: Toward human-centered design. *Educational Technology Research and Development*, 69(1), 347-350.

Patton, K., & Parker, M. (2017). Teacher education communities of practice: More than a culture of collaboration. *Teaching and Teacher Education*, 67, 351-360.

UNESCO (2020). *Digital Professional Learning Communities*. <https://shorturl.asia/fr1Lj>